

Список використаних джерел :

1. Бабка В. Політика пам'яті: спроба теоретичного синтезу, моделі впровадження та роль у перехідному суспільстві. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2014. №6 (74). 2014. С. 201–215.
2. Гринберг М. Я звинувачую Аушвіц. *Родинні історії*. Київ: Вид-во 21, 2020. 304 с.
3. Сарапій М. Сайт меморіального музею голокосту (США) як інструмент медіатизації пам'яті. *Матеріали I Міжнародної наукової конференції 17–18 листопада 2023 р., м. Запоріжжя*. С. 144–146.
4. Терещук Г. «Аушвіц» – пекло на землі. 200 колишніх в'язнів концтабору взяли участь в урочистостях в Освенцимі. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/urochystosti-v-auschwitsi/30400647.html> (дата звернення: 10.04.2024 р.)

Цина Андрій

*доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка,*

Калюжний Владислав

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)*

ВИКОРИСТАННЯ ГУМАНІСТИЧНОГО ПІДХОДУ В ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВОГО ЖИТТЯ В УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасні наукові дослідження культури здорового життя створюють підґрунтя для визначення цього феномена як обумовлений інтегративними особливостями та вимогами складових життєдіяльності особистості тривалий періоду онтогенезу.

Необхідність прогнозування в часі та пояснення особливостей організації особистісного становлення учнівської молоді актуалізує пошук концептуальних засад, яким визначаються система принципів, побудов та ідей, що розкривають шляхи формування культури здорового життя засобами перевірених практикою методологічних підходів до її формування.

Пропонований нами концептуальний підхід до формування в учнів культури здорового життя полягає у прогнозуванні та поясненні цього процесу з використанням продуктивних методологічних підходів у перевірених часом концепціях особистісного розвитку. Проведений нами аналіз структурних концепцій розвитку особистості, з точки зору їхньої ефективності для

прогнозування та пояснення особливостей формування в учнів культури здорового життя, вирізнив у теорії розвитку особистості А. Маслоу [5] гуманістичний підхід. Виявами здорового життя, за цим підходом, виступають простота та природність, безпосередність, терпимість і вміння пристосовування для відмежування себе й інших від несправедливості чи болю, проявляючи готовність, у разі потреби, до уникнення небажаних соціальних норм. Реалізація потреби в самоактуалізації визначається прагненням особистості стати такою, якою вона може стати лише за сприятливих суспільних умов, коли людина почувається захищеною, у безпеці та може зосередитися на особистісному громадянському зростанні, не ризикуючи, уникаючи побоювань помилитися та уникаючи небажаних проявів шкідливих звичок.

Гуманістичний підхід визначає головною життєвою цінністю саме здоров'я людини, її пріоритетність над усіма іншими цінностями, орієнтує освітній процес закладів загальної середньої освіти на формування в учнів почуття свого єднання з природою, відповідальності за своє здоров'я, здоров'я родини та в цілому суспільства. За висловлюванням М. Амосова, підтримання здорового стану організму потребує значних та постійних власних зусиль[4].

Формування в учнів здорового прагнення стати такими, якими вони можуть стати, за сприятливих освітніх умов, почуваючи себе захищеними, у безпеці під час трудового навчання, долаючи ризики та побоювання помилитися, відмовляючись від негативних звичок, ми намагалися здійснювати за концептуальними засадами гуманістичного підходу в теорії розвитку особистості А. Маслоу [5]. Трудове навчання та навчання технологій на засадах цього підходу виводить формування культури здорового життя учнів на рівень розуміння та усвідомлення ціннісних ставлень до здоров'я, дотримуючись здорового способу життя, протидії шкідливим звичкам.

Формування в учнів емоційно-духовного складника культури здорового життя ефективно забезпечує метод музичного супроводу уроку [2]. Як відомо, музика містить потужний потенціал для зміцнення здоров'я: сприяє зняттю стресів, покращує засвоєння навчального матеріалу, стимулює роботу мозку, забезпечує естетичному вихованню учнівської молоді. Музичний супровід виконання практичних робіт на уроках трудового навчання та технологій показав, що класична музика (Баха, Бетховен) позитивно впливає на процеси сприйняття, розуміння, емоційний стан, запам'ятовування учнями навчального матеріалу практичного характеру, заспокійливо діє та підтримує їхню працездатність.

Використання мультимедійних засобів трудового навчання [3] сприяє соціальному становленню зрілої особистості. Застосування комп'ютерних технологій змушує молодь усе більше часу проводити в Інтернет контактах, за комп'ютерними іграми, в пошуках необхідної їй інформації. Мультимедійне

сприйняття інформації, яка цікавить учнів здійснюється за правилом: краще побачити, ніж почути. Використовуючи для цього на всіх етапах уроків трудового навчання та технологій презентації Power Point, педагогічні програмні засоби, ігри, мікрофільми, відеоролики, слайди можна суттєво покращити засвоєння навчального матеріалу, поєднуючи його подання з демонстрацією початкових презентацій.

Застосування у нашому дослідженні методу казкотерапії [1] показало дієвість розвитку в учнів відчуття психологічної захищеності. Завдяки такій ознаці кожної справжньої казки, як її справедлива та добра кінцівка, у дитини переживається почуття психологічного захисту. Якби події не відбувалися у казці – все завжди добре закінчується. Випадаючи на долю казкових героїв випробування, є повчальними, роблять читачів мудрішими та сильнішими. Водночас, дитина бачить, що за погані вчинки обов'язково слід відповідати, а гарні якості вчинки завжди заохочуються та отримують винагороду. В цьому і полягає дія закону здорового буття: ставлення до світу визначає його ставлення до особистості людини.

У ході уроків трудового навчання та технологій корисно застосовувати казки, в яких згадуються інструменти, якими учні користуватимуться під час проєктування та виготовлення виробів. Наприклад, цікавою для учнів 5 класу є казкова історія про незграбний молоток. «Жив собі Молоток і в нього був товариш Цвях. З Молотком ніхто не дружив, бо такий був незграбний. Образився Молоток на всіх, навіть на свого товариша Цвяха, бо думав, що він нікому не потрібний, і пішов кращої долі шукати. Засумував Цвях, і всі інші зрозуміли, що помилялись, тому що без Молотка стало розвалюватись все в будинках. Довго шукав Цвях свого друга і знайшов його в лісі, де хлопчик Молотком лагодив шпаківню для птахів. Розповів Цвях Молотку, як він усім майстрам потрібен, і той повернувся додому» [1].

Реалізація гуманістичної концепції розвитку особистості учня за методами формування культури здорового життя мають дієвий вплив як на розвиток окремих її складових, так і всіх її компонентів у цілому.

Список використаних джерел :

1. Вуйко Н. А. Казки та оповідання про інструменти з трудового навчання. URL: <https://vseosvita.ua/library/kazki-ta-opovidanna-pro-instrumenti-z-trudovogo-navcanna-278261.html> (дата звернення: 20.10.2024)/
2. Ганзіна Т. Правила з елементарної теорії музики: посібник для учнів музичних шкіл та шкіл мистецтв. Київ: Милосвіт, 2006. 63 с.
3. Джевага Г. В., Білецький І. В. Використання мультимедіа на уроках трудового навчання і технологій. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. Чернігів: ЧНПУ, 2017. Вип. 149. С. 90–92.
4. Згурська М. Микола Амосов Харків: ПЕТ, 2015. 127 с.
5. Maslow A. Motivation and Personality. New York: Harper and Rowe, 1954. 542 p.